

Міністерство внутрішніх справ України
Харківський національний університет внутрішніх справ

КРЕВСУН ОЛЕГ МИКОЛАЙОВИЧ

УДК 343.8

**ПРОГРЕСИВНА СИСТЕМА ВИКОНАННЯ ПОКАРАННЯ
У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ НА ПЕВНИЙ СТРОК
У ВИПРАВНИХ КОЛОНІЯХ**

12.00.08 – кримінальне право та кримінологія;
кримінально-виконавче право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2016

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Харківському національному університеті внутрішніх справ, Міністерство внутрішніх справ України.

Науковий керівник –

доктор юридичних наук, доцент
Бараш Євген Юхимович,
Інститут кримінально-виконавчої
служби, начальник.

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор
Колб Олександр Григорович,
Національна академія внутрішніх
справ, професор кафедри
кримінології та кримінально-
виконавчого права;

кандидат юридичних наук, доцент
Шинкарьов Юрій Вікторович,
Харківський національний
педагогічний університет імені
Г. С. Сковороди завідувач кафедри
кримінально-правових дисциплін.

Захист відбудеться 20 жовтня 2016 року о 12.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.700.03 у Харківському національному університеті внутрішніх справ (61080, м. Харків, пр-т Льва Ландау, 27).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Харківського національного університету внутрішніх справ (61080, м. Харків, пр-т Льва Ландау, 27).

Автореферат розісланий 15 вересня 2016 року.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Д. Ю. Кондратов

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Україна, згідно зі ст. 1 її Конституції, є правовою державою. Це означає, що законодавство України повинно відповідати принципам гуманізму, законності та справедливості, а людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаватися найвищою соціальною цінністю. Така відповідність життєстверджуючим принципам має безумовний характер, вона притаманна всім суспільним відносинам, включаючи й ті з них, що виникають у зв'язку з призначенням та відбуванням покарання.

Покарання, як специфічний елемент пенітенціарної системи, виконує ввірені йому функції та являє собою соціально-правовий засіб боротьби зі злочинністю. У юридичній літературі поширена думка, що покарання не може розглядатися в якості основного засобу боротьби зі злочинністю, оскільки саме по собі не може призвести до ліквідації чи хоча б зниження злочинності, а є реакцією держави на вже вчинений злочин і тому лише в незначній мірі впливає на причини, що породжують злочинність. Тому покарання розглядається як додатковий, а не головний засіб у боротьбі зі злочинністю.

Існуюче у сучасному виді покарання, зокрема у виді позбавлення волі на певний строк, не виконує у повній мірі тих функцій, які на нього покладаються державною – соціально-відновлювальною, превентивною тощо. Виникає потреба у пошуку оптимальної моделі покарання, яка дозволила б виправляти злочинців, повертати їх у суспільство соціально корисними особистостями. Саме для цього і була розроблена прогресивна система виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк.

Указана система покликана стимулювати правосвідому поведінку засуджених, сумлінне виконання встановлених вимог режиму відбування покарання, бажання змінити умови тримання з отриманням додаткових пільг, що сприяє більш швидкому закріпленню позитивних поглядів і форм поведінки у засудженого. Її застосування відіграє особливу роль у процесі виправлення та ресоціалізації засуджених, їх адаптації у суспільстві після звільнення від відбування покарання.

Про важливу роль прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях яскраво свідчить і той факт, що, відповідно до пункту 3 Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України (затверджена Указом Президента України від 8 листопада 2012 р. № 631/2012), одним з основних напрямів вирішення проблем, що стоять нині перед вітчизняною кримінально-виконавчою службою, визначено саме вдосконалення системи стимулювання засуджених до законослухняної поведінки та ресоціалізації шляхом запровадження поетапної зміни умов їх тримання, розроблення та впровадження системи критеріїв оцінювання ступенів виправлення засуджених.

За даними Державної пенітенціарної служби (далі – ДПтС) України, у виправних колоніях відбувало покарання станом на 2011 р. – 113230 засуджених, у 2012 р. – 115068, у 2013 р. – 114994, у 2014 р. – 103898, у 2015 р. – 56954 засуджених. При цьому було змінено умови тримання засуджених у бік поліпшення режимних вимог шляхом переведення їх із виправних колоній середнього рівня

безпеки до виправних колоній мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання за: 2011 р. – 913 засуджених, 2012 р. – 989, 2013 р. – 1045, 2014 р. – 1175, за 2015 р. – 779 засуджених, а також шляхом переведення засуджених із виправних колоній максимального рівня безпеки до виправних колоній середнього рівня безпеки за: 2011 р. – 391 засудженого, 2012 р. – 424, 2013 р. – 448, 2014 р. – 508, за 2015 р. – 334 засуджених.

Поряд із переведеннями засуджених із поліпшенням режимних вимог, мали також місце зміни їхніх умов тримання зі збільшенням режимних правообмежень, а саме шляхом переведення засуджених до приміщень камерного типу (одиначних камер). Так, за 2011 рік було переведено 4071 засудженого за: 2012 р. – 4326, 2013 р. – 3916, 2014 р. – 3155, 2015 р. – 2711 засуджених¹.

Теоретичне підґрунтя дисертації становлять праці вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема: Л. В. Багрія-Шахматова, О. М. Бандурки, М. І. Бажанова, Є. Ю. Бараша, Ю. В. Бауліна, О. П. Гороха, О. М. Джужі, Т. А. Денисової, О. Г. Колба, О. М. Литвинова, О. А. Мартиненка, О. С. Міхліна, А. А. Музики, О. Є. Наташева, М. М. Паше-Озерського, Є. О. Письменського, Г. О. Радова, В. І. Селіверстова, А. Х. Степанюка, М. О. Стручкова, Ю. М. Ткачевського, В. М. Трубникова, С. Я. Фаренюка, М. Д. Шаргородського, І. В. Шмарова, І. С. Яковець та ін.

Наукові здобутки згаданих учених містять низку важливих положень, які стосуються прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі. Разом із цим, у наявних наукових дослідженнях недостатньо уваги приділено вивченню системи стимулювання засуджених до законослухняної поведінки та ресоціалізації з метою запровадження поетапної зміни умов їх тримання, критеріїв оцінювання ступенів виправлення засуджених, а також судової практики, пов'язаною із застосуванням субінститутів прогресивної системи виконання покарання на сучасному етапі розвитку кримінально-виконавчої служби, виконанню поставлених перед нею концептуальних завдань і пріоритетів. Відповідні правові інститути, субінститути та міжгалузеві субінститути кримінально-виконавчого права у вітчизняній науці залишаються всебічно не дослідженими.

Необхідність комплексного дослідження взаємодії певних правових норм, їх ролі в регулюванні суспільних відносин, під час відбування засудженими покарання у виді позбавлення волі, формування цілісної наукової концепції щодо порядку та умов застосування субінститутів (елементів) прогресивної системи виконання покарання створює передумови для більш широкого кола наукових досліджень у цій сфері, чим і зумовлений вибір теми дисертації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана з урахуванням основних положень Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2011–2015 рр., затверджених постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 24 вересня 2010 р. № 14-10, пп. 1.1, 1.5, 1.12, 2.1 Пріоритетних напрямів наукових досліджень Харківського національного університету внутрішніх справ на 2015–2019 рр., схвалених Вченою

¹ Звітні дані управління соціально-психологічної роботи із засудженими апарату Державної пенітенціарної служби України.

радою Харківського національного університету внутрішніх справ від 24 квітня 2015 р., а також відповідає комплексній темі наукових досліджень кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ на 2014–2018 роки «Протидія злочинності кримінально-правовими та кримінологічними засобами» (номер державної реєстрації 0113U008195).

Тема дисертації затверджена рішенням вченої ради Харківського національного університету внутрішніх справ 22 грудня 2014 року (протокол № 13).

Мета і задачі дослідження. *Метою* дослідження є комплексна розробка теоретичних і практичних проблем функціонування прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк, формулювання пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства, спрямованих на підвищення ефективності діяльності виправних колоній у процесі застосування цієї системи.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні *задачі*:

- дослідити історію становлення та правову природу прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк і надати дефініцію її поняття;
- вивчити досвід зарубіжних держав щодо функціонування елементів прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк;
- надати визначення понять «правовий інститут», «субінститут» і «міжгалузевий субінститут» кримінально-виконавчого права;
- дослідити правовий механізм переведення засудженого в межах однієї виправної колонії;
- забезпечити наукове обґрунтування підстав для переведення засудженого з однієї виправної колонії до іншої;
- вивчити доктринальні положення та судову практику застосування до засудженого заміни невідбутої частини покарання більш м'яким;
- здійснити аналіз правових норм, а також судової практики при застосуванні умовно-дострокового звільнення засудженого від відбування покарання як завершального етапу прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк;
- надати оцінку ефективності норм кримінального та кримінально-виконавчого законодавства в частині застосування елементів прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк;
- запропонувати шляхи вдосконалення прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у зв'язку з функціонуванням прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк.

Предметом дослідження є прогресивна система виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях.

Методи дослідження обрані з урахуванням специфіки теми, поставленої мети та задач дослідження, його об'єкта і предмета, зокрема: діалектичний метод –

використовувався для наукового пізнання соціально-правових явищ, які виникають у сфері виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк, а також при визначенні науково обґрунтованого поняття прогресивної системи виконання покарання (підрозділ 1.1); історичний метод – дозволив проаналізувати виникнення і розвиток субінститутів зміни умов тримання засуджених до позбавлення волі у вітчизняному пенітенціарному законодавстві та зарубіжних пенітенціарних системах (підрозділ 1.1); порівняльно-правовий метод – використано для порівняльного аналізу відповідних норм вітчизняного законодавства й законодавства деяких зарубіжних держав (підрозділ 1.2); системно-структурний та формально-логічний методи – дозволили вивчити предмет дослідження в комплексі, як систему ступінчатих заходів впливу на засуджених, а також здійснено обробку й узагальнення емпіричного матеріалу, що стосувався даної проблематики (підрозділи 2.2–2.5); соціологічний та статистичний методи – забезпечили узагальнення та аналіз інформації (опитування, вивчення статистичних даних, що відображають практику застосування відповідних заходів впливу в установах виконання покарань (підрозділи 2.2–2.5); логіко-юридичний метод – дозволив довести необхідність удосконалення норм кримінально-виконавчого законодавства під час застосування до засуджених елементів прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк (підрозділи 3.1–3.2). Зазначені методи дослідження використовувалися в роботі у взаємозв'язку і взаємозалежності, що забезпечило всебічність, повноту й об'єктивність дослідження, істинність отриманих результатів.

Нормативно-правовою базою дослідження є Конституція України, Кримінально-виконавчий кодекс (далі – КВК) України та Кримінальний кодекс (далі – КК) України, відомчі акти ДПтС України, інші національні й міжнародно-правові акти, законодавчі акти деяких зарубіжних держав.

Емпіричний фундамент дисертації склали: авторське узагальнення матеріалів судової практики щодо застосування до засуджених заміни невідбутої частини покарання більш м'яким та умовно-дострокового звільнення від відбування покарання (проаналізовано 4000 судових рішень за 2010–2015 рр. у Дніпропетровській, Івано-Франківській, Київській і Миколаївській областях); узагальнені результати анкетування 180 засуджених до позбавлення волі у виправних колоніях Вінницької, Дніпропетровської, Львівської, Полтавської, Харківської та Херсонської областей.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що за характером і змістом розглянутих питань дисертація є першим в Україні комплексним дослідженням проблем, пов'язаних із функціонуванням прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк. У роботі висвітлено й обґрунтовано низку нових у концептуальному плані та значущих для юридичної практики положень, а саме:

вперше:

– сформульовано дефініцію прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях, як встановлений і врегульований КВК України, іншими нормативно-правовими актами порядок виконання покарання у виді позбавлення волі, що передбачає поступову (ступінчасту) зміну умов тримання засуджених як у бік покращення, так і

погіршення, залежно від їх поведінки, ставлення до суспільно корисної праці та навчання;

– у межах прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях запропоновано виокремлювати її самостійні субінститути, що визначають: а) зміну умов тримання засуджених у межах однієї виправної колонії; б) зміну умов тримання засуджених шляхом переведення з однієї виправної колонії до іншої; в) заміну невідбутої частини покарання більш м'яким його видом; г) умовно-дострокове звільнення від відбування покарання;

удосконалено:

– наукові підходи щодо розгляду основних засобів виправлення та ресоціалізації засуджених (встановлений порядок відбування покарання, суспільно корисна праця, загальноосвітнє та професійно-технічне навчання), в якості показників ефективного функціонування прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк, що дозволяє своєчасно виявити прогалини організаційно-правового, виховного та іншого характеру в їх застосуванні на практиці;

– сукупність наукових поглядів щодо можливості досягнення мети покарання через реалізацію цілей прогресивної системи: обґрунтовано, що позитивний результат можна одержати, застосувавши зміну умов відбування покарання у виді позбавлення волі в межах однієї виправної колонії шляхом переведення до іншої структурної ділянки цієї виправної колонії, переведення до виправної колонії іншого рівня безпеки, заміну невідбутої частини покарання у виді позбавлення волі більш м'яким або умовно-дострокове звільнення від відбування покарання;

– систему аргументів, які спираються на те, що застосування субінститутів зміни умов тримання засуджених, заміни невідбутої частини покарання більш м'яким його видом та умовно-дострокового звільнення від відбування покарання є доцільним та необхідним у випадку досягнення засудженим певного ступеня виправлення, показниками якого є визнання вини, сумлінна поведінка, а також позитивне ставлення до праці та навчання, що фіксується протягом відбуття певної частини строку покарання;

дістали подальшого розвитку:

– положення, що використання норм субінституту зміни умов відбування покарання у виді позбавлення волі є необхідним у процесі реалізації основних принципів кримінально-виконавчого права: гуманізму, диференціації та індивідуалізації виконання покарання, поєднання покарання з виправним впливом, соціальної справедливості;

– наукове бачення етапів становлення прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі;

– аргументація на користь імплементації у КВК України положень щодо можливості надання права для складання вступних і випускних екзаменів засудженими (в межах реалізації права на освіту); норм, якими передбачено обов'язковість праці, що передусім має стимулювати засудженого до виправлення та ресоціалізації; норм, відповідно до яких строк застосування до засудженого умовно-дострокового звільнення від відбування покарання, у разі наявності підстав, може бути відкладено на 15 днів, що стимулює правосвідому поведінку засуджених;

– теоретична модель комплексного вдосконалення кримінального, кримінально-виконавчого та кримінального процесуального законодавства, в частині функціонування прогресивної системи виконання покарання.

Практичне значення одержаних результатів. Висновки та пропозиції, що містяться у дисертації, можуть бути використані:

– у науково-дослідній сфері – для подальшого дослідження питань, що пов’язані із застосуванням прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі (Акт впровадження результатів дисертаційного дослідження у діяльність Кримінологічної асоціації України від 25 травня 2016 року);

– у нормотворчій діяльності – під час удосконалення норм кримінального і кримінально-виконавчого законодавства України;

– у правозастосовній діяльності – для вдосконалення практики діяльності адміністрацій виправних колоній щодо застосування основних засобів виправлення та ресоціалізації засуджених (Акт впровадження результатів дисертаційного дослідження у діяльність ДПтС України від 16 квітня 2016 року);

– у навчальному процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Кримінальне право», «Кримінально-виконавче право», «Історія пенітенціарної системи України» у вищих навчальних закладах та на факультетах юридичного спрямування, під час написання монографій, підготовки підручників, навчальних посібників, у науково-дослідній роботі (Акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в науково-дослідну роботу Національної академії внутрішніх справ від 10 червня 2016 року).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження виконано автором самостійно. В опублікованих у співавторстві статтях «Правові колізії законотворчого органу стосовно впровадження новацій у кримінальне та кримінально-виконавче законодавство» та «Кримінально-виконавчий аспект сутності правового інституту» автором особисто сформульовано поняття «субінститут» і «міжгалузевий субінститут» кримінально-виконавчого права, виокремлено їх характерні ознаки, а також визначено правові колізії, які виникають при залученні засуджених до суспільно корисної праці у зв’язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів». Власні теоретичні розробки дисертанта в зазначених працях становлять понад 50 %.

Апробація результатів дисертації. Дослідження обговорювалось на засіданнях кафедри кримінального права та кримінології факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ. Його результати оприлюднені на науково-практичних конференціях, семінарах та круглих столах, зокрема: «Сучасна наука – пенітенціарній практиці» (м. Київ, 4 грудня 2014 р.), «Роль та місце ОВС у розбудові демократичної правової держави» (м. Одеса, 5 березня 2015 р.), «Роль правоохоронних органів у формуванні правової держави в умовах євроінтеграції України» (м. Київ, 12 березня 2015 р.), «Юридична наука і практика: виклики часу» (м. Київ, 12 березня 2015 р.), «Пенітенціарна теорія та практика України очима молодих науковців» (м. Київ, 17 квітня 2015 р.), «Проблеми протидії злочинності у XXI столітті: вітчизняний та міжнародний досвід» (м. Чернігів, 24 квітня 2015 р.), «Зарубіжний досвід функціонування пенітенціарних

систем: сторінки історії та виклики сьогодення» (м. Київ, 14 травня 2015 р.), «Актуальні проблеми кримінального права та кримінології у світлі реформування кримінальної юстиції» (м. Харків, 22 травня 2015 р.), «Модернізація системи вищої освіти в контексті Закону України «Про вищу освіту»» (м. Чернігів, 5 червня 2015 р.), «Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії злочинності» (м. Одеса, 13 листопада 2015 р.), «Сучасні проблеми та тенденції розвитку кримінально-виконавчого права в Україні» (м. Харків, 20 листопада 2015 р.), «Кримінально-виконавча політика України та Європейського Союзу: розвиток та інтеграція» (м. Київ, 27 листопада 2015 р.), «Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави» (м. Харків, 30 листопада 2015 р.).

Публікації. Основні положення та висновки, що сформульовані в дисертації, відображено у двадцяти наукових працях, у тому числі шести наукових статтях, опублікованих у наукових виданнях України, визнаних фаховими з юридичних наук, одній статті, опублікованій у науковому виданні іноземної держави, та тринадцяти тезах наукових доповідей.

Структура дисертації зумовлена постановленою метою та задачами дослідження. Робота складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, що містять 9 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (217 найменувань) та 10 додатків. Загальний обсяг дисертації становить 246 сторінок, із них основний текст займає 186 сторінок, список використаних джерел – 21 сторінку, додатки – 39 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, висвітлено її зв'язок з науковими планами й темами, визначено мету, задачі, об'єкт і предмет дослідження, вказано використані у ньому методи, розкрито наукову новизну результатів дослідження, їх практичне значення, наведені дані про апробацію та оприлюднення матеріалів дисертації.

Розділ 1 «Теоретичні та правові засади прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях» складається з двох підрозділів.

У *підрозділі 1.1 «Історія становлення та правова природа прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях»* розглянуто історичні етапи становлення прогресивної системи виконання покарання.

Історія становлення прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк бере свій початок у першій половині XIX ст. і пов'язана з ім'ям А. Меконочі, ідеї якого зводилися до можливості арештанта власними зусиллями поліпшити своє становище. У 70-х роках XIX ст. з'являються особливі тюрми – реформаторії, головною ознакою яких є розподіл засуджених на окремі групи залежно від ступеня виправлення, а також упровадження системи стимулів та привілеїв, що спонукала засуджених до виправлення. У цей час починають функціонувати Ірландська та Англійська прогресивні системи виконання покарання у виді позбавлення волі.

У подальшому, важливим кроком у розвитку вже вітчизняного виправно-трудового права стало прийняття 1925 р. першого Виправно-трудового кодексу УСРР, який передбачав розподіл засуджених на категорії.

Верховною Радою СРСР 11 липня 1969 р. прийнято Основи виправно-трудового законодавства СРСР, де обсяг прав та обов'язків засуджених змінювався залежно від поведінки останніх.

На сучасному етапі розвитку системи виконання покарання прогресивна система виступає одним з пріоритетних принципів політики держави, головною метою якої є виправлення та ресоціалізація засуджених.

Поняття прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на сьогоднішній день не дістало нормативного визначення у КВК України і залишилося суто доктринальним, у зв'язку з чим дисертант пропонує авторське її визначення.

У підрозділі 1.2 *«Зарубіжний досвід застосування прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях»* проаналізовано умови відбування покарання у виді позбавлення волі у виправних установах пенітенціарних систем, з якими налагоджена співпраця ДПтС України, а саме: США, Швейцарії, Англії, Норвегії, Швеції та Франції.

Дослідженням виявлено сукупність перспективних для кримінально-виконавчого права України положень, які стосуються функціонування системи виконання покарання. Автором запропоновано впровадження окремих положень зарубіжного законодавства, саме у контексті застосування прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк, зокрема, норму, яка надавала б право начальнику виправної колонії, помістивши засудженого за злісне порушення дисципліни до дисциплінарного ізолятора, не зарахувати цей час до загального строку призначеного покарання; надання засудженим більшої кількості побачень з родичами; розширення кола заходів заохочень, що сприятиме ефективності процесу виправлення засуджених тощо.

Розділ 2 «Складові прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях» охоплює п'ять підрозділів.

У підрозділі 2.1 *«Поняття правового інституту в контексті застосування прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях»* визначено мету правових інститутів кримінально-виконавчого права, яка визначається, насамперед, потребою у забезпеченні такої поведінки засуджених, яка була б необхідною для їх виправлення.

Дисертантом доведено, що особливість інститутів кримінально-виконавчого права полягає в тому, що вони завжди регулюють суспільні відносини у сфері виконання покарань або інші аспекти застосування заходів кримінально-правового характеру.

Автором уперше в доктрині кримінально-виконавчого права сформульовано дефініції понять «субінститут» та «міжгалузевий субінститут» кримінально-виконавчого права, розкрито їх правовий зміст, виокремлено види, а також притаманні їм ознаки.

У підрозділі 2.2 «Переведення засудженого в межах однієї виправної колонії» наголошено, що цей субінститут історично був першою і головною складовою прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк. Виникнення досліджуваного субінституту пов'язане з функціонуванням Англійської прогресивної системи виконання покарання.

Системне дослідження субінституту зміни умов тримання засуджених у межах однієї виправної колонії дозволяє зробити висновок, що вдосконалення процесу стимулювання засуджених до законослухняної поведінки шляхом запровадження поетапної зміни умов їх тримання, розроблення та впровадження системи критеріїв оцінювання ступенів виправлення засуджених є актуальним і вкрай важливим для їх виправлення та ресоціалізації.

У підрозділі 2.3 «Переведення засудженого з однієї виправної колонії до іншої» зазначено, що цей субінститут історично пов'язаний із функціонуванням Ірландської прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк.

Дисертантом доведено, що на покращення умов тримання засуджені до позбавлення волі можуть розраховувати в тих випадках, якщо своєю поведінкою, ставленням до суспільно корисної праці та навчанням стануть на шлях виправлення. Проте, у разі порушення встановлених вимог режиму відбування покарання, умови тримання засуджених можуть бути змінені й у бік їх погіршення, тим самим збільшуючи обсяг правообмежень.

У підрозділі 2.4 «Застосування заміни невідбутої частини покарання більш м'яким» звертається увага на те, що досліджуваний субінститут є міжгалузевим. І якщо у кримінальному праві заміна покарання більш м'яким виступає кримінально-правовим заходом індивідуалізації умовно-дострокового звільнення від відбування покарання або різновидом заохочувальних норм, то, з позиції кримінально-виконавчого права, субінститут заміни невідбутої частини покарання більш м'яким є одним із завершальних у процесі реалізації прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк.

За своєю природою заміна невідбутої частини покарання більш м'яким виступає засобом стимулювання правосвідомої поведінки засудженого. У процесі її реалізації виникають якісно нові карально-виховні правовідносини з більш м'якими режимними правообмеженнями, адже засуджений, потрапляючи в суттєво покращені умови відбування покарання, ще більшою мірою прагне зарекомендувати себе з позитивної сторони для можливого умовно-дострокового звільнення від відбування покарання в подальшому.

Автором проаналізовано результати анонімного анкетування засуджених окремих виправних колоній з урахуванням різних напрямів їх діяльності та з'ясовано, що істотне значення для стимулювання правосвідомої поведінки засудженого має поживлення роботи з боку адміністрації виправних колоній, соціально-виховної служби установ, виробничих підрозділів в частині залучення засуджених до різного виду суспільно корисної праці, навчання, участі у самодіяльних організаціях тощо, при категоричному недопущенні при цьому формалізму.

У підрозділі 2.5 «Застосування умовно-дострокового звільнення від відбування покарання» доведено, що умовно-дострокове звільнення засуджених від відбування покарання (як і переведення їх в межах однієї колонії, переведення з однієї колонії до іншої та заміна невідбутої частини покарання більш м'яким) відіграє важливу стимулюючу роль у процесі відбування покарання у виді позбавлення волі на певний строк. Застосування цього правового субінституту дозволяє засудженому, у разі наявності відповідних підстав – доведення свого виправлення та відбуття передбаченого КК України певного строку покарання, – звільнитися з місць позбавлення волі та стати повноправним членом суспільства.

Соціально-правова сутність умовно-дострокового звільнення від відбування покарання пояснюється тим, що мета покарання засудженого може бути досягнута і до закінчення призначеного судом строку покарання, оскільки сумлінною поведінкою, ставленням до суспільно корисної праці та навчання він може раніше довести своє виправлення.

Розділ 3 «Напрями вдосконалення функціонування прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1 «Проблематика функціонування прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях» розглянуто питання про наявні проблеми законодавчого врегулювання порядку застосування прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк нормами КВК України.

Автор звертає увагу на доцільність удосконалення порядку переведення засудженого у межах однієї виправної колонії з дільниці карантину, діагностики і розподілу (КДіР) до дільниці посиленого контролю (ПК), адже при такому переведенні (минаючи дільницю ресоціалізації) втрачається сутність функціонування прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі, яка передбачає поступове зменшення прав засуджених залежно від їх поведінки.

Автор вказує на законодавчу невизначеність механізму переведення злісних порушників режиму з дільниці ресоціалізації виправних колоній мінімального, середнього та максимального рівнів безпеки до дільниці ПК цих колоній.

Проблемним у законодавстві слід визнати окремі аспекти надання засудженим, які тримаються у дільниці соціальної реабілітації, дозволу проживати в межах населеного пункту, де розташована колонія, зі своїми сім'ями. За нормами чинного законодавства залишається не зрозумілим: це право поширюється на всіх засуджених чи лише на тих, які мають сім'ї.

Виявлені недоліки, що стосуються визначення змісту критеріїв виправлення засуджених при застосуванні умовно-дострокового звільнення від відбування покарання: сумлінна поведінка, сумлінне ставлення до праці та навчання, усунуто шляхом тлумачення цих понять.

У підрозділі 3.2 «Перспективи вдосконалення правового регулювання прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях» запропоновано внести зміни та доповнення до певних статей законодавства кримінально блоку у авторській редакції.

З метою стимулювання засуджених до виправлення та ресоціалізації дисертантом пропонується розширити коло заходів їх заохочення: надання права на святкування дня народження, інших сімейних подій з близькими родичами; надання засудженим, які відбувають покарання за злочини невеликої тяжкості, короткострокових відпусток терміном до двох діб із зарахуванням цього часу до строку покарання; засудженим жінкам, які мають неповнолітніх дітей-інвалідів за межами виправних колоній – надання одного короткострокового виїзду протягом року для побачення з ними терміном до десяти діб та ін.

Для запобігання порушення засудженими режиму відбування покарання, дисертант вважає за доцільне передбачити і додаткові заходи стягнення: поміщення засуджених чоловіків у дисциплінарний ізолятор з виведенням або без виведення на роботу чи навчання на строк до п'ятнадцяти діб, а засуджених жінок – до десяти діб, без зарахування часу тримання в ньому до загального строку призначеного покарання; поміщення засуджених, які тримаються в приміщеннях камерного типу виправних колоній максимального рівня безпеки, до карцеру без виведення на роботу на строк до 15 діб без зарахування часу тримання в ньому до загального строку призначеного покарання та ін.

ВИСНОВКИ

Дисертація містить нове вирішення наукового завдання, що виявляється у комплексному розробленні теоретичних і практичних проблем функціонування прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях. Автором сформульовано низку висновків і пропозицій, основні з яких можуть бути зведені до такого.

1. Визначено зміст поняття «прогресивна система виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях», в основу якого покладено встановлений кримінально-виконавчим законодавством порядок виконання покарання у виді позбавлення волі, що передбачає поетапну зміну умов тримання засуджених, залежно від їх поведінки, ставлення до суспільно корисної праці та навчання. Установлено витoki її становлення та розвитку, доведено, що найбільший вплив на формування та розвиток прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі здійснили англійські діячі у сфері пенітенціарії – А. Мекончі, ідеї якого зводилися до можливості арештанта власними зусиллями поліпшити своє становище, а також Дж. Говард і І. Бентам, які були прихильниками прогресивних ідей щодо засуджених при умові їх бездоганної поведінки та сумлінного ставлення до праці.

2. Установлено, що субінститути прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк поширені також і в інших країнах, хоча й подекуди у вигляді, що різняться з вітчизняним законодавством. Порядок їх застосування здебільшого різниться залежно від соціально-економічних умов розвитку країн.

3. Обґрунтовано доцільність імплементації у національне кримінально-виконавче право окремих положень зарубіжного законодавства щодо застосування прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний

строк: із законодавства США – норму, яка б надавала можливість засудженим реалізувати право на освіту; із законодавства Англії – норму, яка б дозволила керівнику виправної установи не зараховувати час перебування засудженого у дисциплінарному ізоляторі до строку покарання; із законодавства Швеції – норму, згідно з якою строк застосування до засудженого умовно-дострокового звільнення від відбування покарання, у разі наявності для цього підстав, може бути відкладено на 15 діб; із законодавства Франції – положень щодо надання засудженим більшої кількості побачень із родичами та близькими, розширення кола заходів заохочень, що сприятиме ефективності процесу виправлення засуджених.

4. Уперше сформульовано визначення поняття «субінститут» і «міжгалузевий субінститут» кримінально-виконавчого права. Зокрема, субінститут кримінально-виконавчого права – впорядкована сукупність правових норм, яка регулює конкретний вид суспільних відносин, що виникають під час відбування призначеного судом покарання та належать до конкретного правового інституту відповідної галузі права. До субінститутів кримінально-виконавчого права відносяться переведення засудженого в межах однієї виправної колонії та переведення засудженого з однієї виправної колонії до іншої. Міжгалузевий субінститут кримінально-виконавчого права – це впорядкована сукупність відособлених правових норм кількох галузей права, що регулюють однорідні за своїм змістом суспільні відносини. До міжгалузевих субінститутів кримінально-виконавчого права слід відносити заміну невідбутої частини покарання більшим'яким та умовно-дострокове звільнення від відбування покарання.

5. Запропоновано положення щодо доцільності збільшення строків перебування новоприбулих засуджених у дільниці карантину, діагностики і розподілу щонайменше до півтора місяця, що дозволить адміністрації виправної колонії більш повно, глибоко та всебічно вивчити особистість засуджених з метою уникнення можливих помилок при їх подальшому розподілі за структурними дільницями виправних колоній. При цьому надзвичайно важливим аспектом автор вважає необхідність індивідуалізувати виховну роботу з кожною конкретною особою з першого ж дня позбавлення волі, враховуючи її особисті якості, наміри та ступінь соціальної занедбаності.

6. Доведено, що особам, які вчинили злочин й щодо яких судом може бути застосоване покарання у виді позбавлення волі на строк від одного до двох років, більш доцільним є призначення штрафу або іншого покарання не пов'язаного з позбавленням волі. Висновок щодо низької ефективності застосування до засуджених короткострокового покарання у виді позбавлення волі, спирається на узагальнення матеріалів судової практики. Очевидним є те, що штрафи, особливо у значних розмірах, негативно відображаються на матеріальному становищі сім'ї засудженого, проте його ізоляція від суспільства ще в більшій мірі є небажаною для його сім'ї.

7. Необхідно законодавчо передбачити участь у судовому засіданні потерпілого від злочину. Чинним кримінальним процесуальним законодавством встановлено, що для участі у судовому засіданні викликаються засуджений, його захисник, законний представник, прокурор. Разом із тим, присутність потерпілого від злочину у такому засіданні не передбачена, що, на думку дисертанта, є не зовсім логічним.

8. Виявлено неузгодженість щодо кола осіб, яким надано право на застосування окремих заходів стягнення до засуджених. Одними нормами кримінально-виконавчого законодавства таке право закріплено не тільки за начальником виправної колонії, іншими ж – винятково за начальником виправної колонії після погодження зі спостережною комісією.

9. Автором запропоновано внести зміни та доповнення до чинного КВК України з метою більш ефективного застосування до засуджених елементів прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк, зокрема:

Абзаци сьомий та восьмий ч. 1 ст. 132 КВК України «Заходи стягнення, що застосовуються до осіб, позбавлених волі» пропонується викласти у такій редакції:

«7. Поміщення засуджених чоловіків, які тримаються у виправних колоніях, у дисциплінарний ізолятор з виведенням або без виведення на роботу чи навчання на строк до 15 діб, а засуджених жінок – до 10 діб, без зарахування часу тримання в ньому до загального строку призначеного покарання»;

«8. Поміщення засуджених, які тримаються в приміщеннях камерного типу виправних колоній максимального рівня безпеки, до карцеру без виведення на роботу на строк до 15 діб без зарахування часу тримання в ньому до загального строку призначеного покарання».

Частина 1 ст. 132 КВК України доповнити новими абзацами десятим та одинадцятим такого змісту:

«10. Позбавлення засуджених, які тримаються в дільниці соціальної реабілітації колонії мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання права проживати в межах населеного пункту, де розташована колонія, зі своїми сім'ями на строк до одного місяця»;

«11. Попередження про поміщення засуджених у дисциплінарний ізолятор».

Частина 3 ст. 6 КВК України «Виправлення і ресоціалізація засуджених та їх основні засоби» пропонується викласти у такій редакції:

«3. Основними засобами виправлення і ресоціалізації засуджених є встановлений порядок виконання та відбування покарання (режим), суспільно корисна праця, соціально-виховна робота, загальноосвітнє і професійно-технічне навчання, громадський вплив. Органи й установи виконання покарань можуть використовувати засоби виправлення і ресоціалізації засуджених, не зазначені у цьому Кодексі, якщо вони не суперечать законодавству України».

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Кревсун О. Н. Перевод осужденного в пределах одного учреждения исполнения наказания: несовершенство правового регулирования / О. Н. Кревсун // Visegrad journal on human rights. – 2014. – № 2. – С. 130–134.

2. Кревсун О. М. Історія становлення прогресивної системи виконання покарань / О. М. Кревсун // Юридичний часопис. – 2014. – № 2 (8). – С. 293–302.

3. Кревсун О. М. Правові колізії законотворчого органу стосовно впровадження новацій у кримінальне та кримінально-виконавче законодавство /

О. М. Кревсун, В. О. Останін // Наука і правоохорона. – 2014. – № 4 (26). – С. 223–227.

4. Кревсун О. М. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким його видом як елемент прогресивної системи виконання покарань / О. М. Кревсун // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Серія : Юридичні науки. – Випуск 6–1. – Том 3. – С. 127–131.

5. Кревсун О. М. Місце й роль диференціації та індивідуалізації виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у теорії кримінально-виконавчого права / О. М. Кревсун // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2015. – № 1 (9). – С. 242–249.

6. Кревсун О. М. Переведення засудженого з однієї виправної колонії до іншої. Проблемні питання правового регулювання / О. М. Кревсун // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2016. – № 2 (73). – С. 62–69.

7. Кревсун О. М. Кримінально-виконавчий аспект сутності правового інституту / О. М. Кревсун, Є. Ю. Бараш // Проблеми законності – 2016. – № 132. – С. 147–156.

8. Кревсун О. М. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання як елемент прогресивної системи відбування покарань / О. М. Кревсун // Сучасна наука – пенітенціарній практиці : зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 4 грудня 2014 р.). – К. : Ін-т крим.-викон. служби ; Київський регіональний центр НАПрН України, 2014. – С. 123–125.

9. Кревсун О. М. Законотворчі колізії переведення засудженого в межах однієї установи виконання покарань / О. М. Кревсун // Роль та місце ОВС у розбудові демократичної правової держави : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 5 березня 2015 р.). – Одеса : ОДУВС, 2015. – С. 224–226.

10. Кревсун О. М. Окремі питання сучасного функціонування прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях / О. М. Кревсун // Роль правоохоронних органів у формуванні правової держави в умовах євроінтеграції України : матеріали Всеукр. підсумк. наук.-практ. конф. (м. Київ, 12 березня 2015 р.). – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – Ч. 2. – С. 62–64.

11. Кревсун О. М. Окремі питання застосування заміни невідбутої частини покарання більш м'яким як елемент прогресивної системи виконання покарання / О. М. Кревсун // Юридична наука і практика: виклики часу : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 12 березня 2015 р.). – К. : Нац. авіац. ун-т, 2015. – Т. II. – С. 60–63.

12. Кревсун О. М. Зміна умов тримання засуджених шляхом переведення їх з однієї установи виконання покарання до іншої / О. М. Кревсун // Пенітенціарна теорія та практика України очима молодих науковців : зб. матеріалів наук.-теорет. конф. (м. Київ, 17 квітня 2015 р.). – К. : Ін-т крим.-викон. служби, 2015. – С. 18–20.

13. Кревсун О. М. Зміна умов тримання засуджених шляхом переведення в межах однієї установи виконання покарань: деякі проблеми правового регулювання / О. М. Кревсун // Проблеми протидії злочинності у XXI столітті: вітчизняний та міжнародний досвід : матеріали міжнар. симпозіуму (м. Чернігів, 24

квітня 2015 р.). – Чернігів : Буковинський державний фінансово-економічний університет, Апеляційний суд Чернігівської області, 2015. – С. 42–45.

14. Кревсун О. М. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким як стимул для виправлення та ресоціалізації засуджених / О. М. Кревсун // Зарубіжний досвід функціонування пенітенціарних систем: сторінки історії та виклики сьогодення : матеріали круглого столу (м. Київ, 14 травня 2015 р.). – К. : Ін-т крим.-викон. служби, 2015. – С. 96–100.

15. Кревсун О. М. Щодо питання надання дозволу засудженим до позбавлення волі на проживання за межами установи виконання покарання / О. М. Кревсун // Актуальні проблеми кримінального права та кримінології у світлі реформування кримінальної юстиції : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 22 травня 2015 р.). – Х. : ХНУВС, 2015. – С. 168–169.

16. Кревсун О. М. Щодо доцільності надання виборчого права засудженим до позбавлення волі / О. М. Кревсун // Модернізація системи вищої освіти в контексті Закону України «Про вищу освіту» : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 5 червня 2015 р.). – Чернігів : Десна Поліграф, 2015. – С. 149–151.

17. Кревсун О. М. Деякі аспекти функціонування прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях / О. М. Кревсун // Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії злочинності : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 13 листопада 2015 р.). – Одеса : ОДУВС, 2015. – С. 91–92.

18. Кревсун О. М. Проблемні питання переведення засудженого з однієї виправної колонії до іншої / О. М. Кревсун // Сучасні проблеми та тенденції розвитку кримінально-виконавчого права в Україні : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. семінару (м. Харків, 20 листопада 2015 р.). – Х. : ХНУВС, 2015. – С. 98–101.

19. Кревсун О. М. Деякі питання щодо вдосконалення застосування прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях / О. М. Кревсун // Кримінально-виконавча політика України та Європейського Союзу: розвиток та інтеграція : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 27 листопада 2015 р.). – К. : Ін-т крим.-викон. служби, 2015. – С. 166–169.

20. Кревсун О. М. Деякі питання правового регулювання зміни умов тримання засуджених до позбавлення волі / О. М. Кревсун // Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 листопада 2015 р.). – Х. : ХНУВС, 2015. – С. 67–69.

АНОТАЦІЇ

Кревсун О. М. Прогресивна система виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. – Харківський національний університет внутрішніх справ, Харків, 2016.

Дисертація присвячена дослідженню прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях. Дисертантом визначено стан наукової розробки проблем прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях, здійснено історико-правовий аналіз становлення та розвитку прогресивної системи виконання покарання. Узагальнено зарубіжний досвід функціонування прогресивної системи виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях, що дало змогу сформулювати низку пропозицій щодо удосконалення вітчизняного кримінального та кримінально-виконавчого законодавства. Сформульовано дефініцію поняття «прогресивна система виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях», виокремлено її самостійні субінститути, надано їх опис та пояснення.

Крізь призму прогресивної системи виконання покарання проаналізовано практику застосування до засуджених її субінститутів, а також опрацьовано рішення судів, що надали уявлення про те, які критерії повинні враховуватися під час застосування елементів зазначеної системи.

Ключові слова: прогресивна система виконання покарання, виправна колонія, диференціація, індивідуалізація, позбавлення волі на певний строк, виправлення і ресоціалізація.

Кревсун О. Н. Прогрессивная система исполнения наказания в виде лишения свободы на определенный срок в исправительных колониях. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.08 – уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. – Харьковский национальный университет внутренних дел, Харьков, 2016.

Диссертация посвящена исследованию прогрессивной системы исполнения наказания в виде лишения свободы на определенный срок в исправительных колониях. Охарактеризовано состояние научной разработки проблемы и проведен историко-правовой анализ возникновения и развития прогрессивной системы исполнения наказания. Обобщен зарубежный опыт функционирования прогрессивной системы исполнения наказания в виде лишения свободы на определенный срок в исправительных колониях, что позволило сформулировать ряд предложений по совершенствованию отечественного уголовного и уголовно-исполнительного законодательства. Сформулирована дефиниция понятия «прогрессивная система исполнения наказания в виде лишения свободы на определенный срок в исправительных колониях», выделены ее самостоятельные субинституты, представлено их описание и пояснение.

Сквозь призму прогрессивной системы исполнения наказания проведен анализ практики применения к осужденным ее субинститутов, а также проанализированы судебные решения судов, что дало представление о том, какие критерии следует учитывать при применении элементов указанной системы.

Обоснована научная позиция, что возможность реагирования субъектов исполнения наказания на изменение поведения осужденных в период отбывания

ими наказания в виде лишения свободы на определенный срок обеспечивается соответствующими нормами уголовного и уголовно-исполнительного законодательства, которые определяют основания и порядок изменения условий содержания осужденных, замены им неотбытой части наказания более мягким, а также условно-досрочного освобождения от отбывания наказания. В результате анализа норм, регламентирующих изменение условий содержания осужденных к лишению свободы на определенный срок в пределах одной исправительной колонии, путем перевода их из одной исправительной колонии в другую, замены неотбытой части наказания более мягким и условно-досрочного освобождения от отбывания наказания, диссертантом обоснована необходимость внесения изменений в соответствующие нормы Уголовного и Уголовно-исправительного кодекса Украины, направленных на совершенствование правового регулирования указанных субинститутов прогрессивной системы исполнения наказания.

Доказано, что в условиях развития демократического и правового государства ограничение прав и законных интересов осужденных является крайней мерой и должно быть закреплено и регламентировано исключительно законами Украины, а не ведомственными нормативно-правовыми актами.

Ключевые слова: прогрессивная система исполнения наказания, исправительная колония, дифференциация, индивидуализация, лишение свободы на определенный срок, исправление и ресоциализация.

Krevsun O. N. Progressive system of execution of punishment in imprisonment for a fixed term in penal colonies. – *Published as manuscript.*

Thesis for a Candidate Degree in Law, Speciality 12.00.08. – Criminal Law and Criminology; Criminal Executive Law. – Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, 2016.

The thesis is devoted to study the progressive system of execution of punishment for a certain term in penal colonies. Is defined the scientific development of the problems of the progressive system of execution of punishment in form of imprisonment for a fixed term in penal colonies, a historical and legal analysis of formation and development of a progressive system of execution of punishment.

Summarizes the foreign experience of functioning of a progressive system of execution of punishment in imprisonment for a fixed term in penal colonies, which allowed to formulate a number of proposals for improving national criminal and criminal-executive legislation. Formulated definitions of the concept of «Progressive system of execution of punishment in imprisonment for a fixed term in penal colonies».

Through the prism of a progressive system of execution of punishment the analyses of practice of application by convicted her of subinstitutes, and also analyzed the decisions of the courts that witnessed what criteria are taken into account in applying the elements of specified system.

Key words: progressive system of execution of punishment, penal colony, differentiation, individualization, imprisonment for a fixed term, correction and resocialization.

Підписано до друку 07.09.2016 р. Папір офсетний. Друк офсетний.
Формат 60х84/16. Умов. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9.
Наклад 100 прим.

Видавець і виготовлювач –
Харківський національний університет внутрішніх справ,
пр-т Льва Ландау, 27, м. Харків, 61080.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.

Друкарня Харківського національного університету внутрішніх справ
61080, м. Харків, пр-т Льва Ландау, 27.